

слід розглядати як передраковий стан через його співіснування з раком шлунка. І тому необхідно контролювати ураження за допомогою регулярних ендоскопічних та біопсійних досліджень.

О.Т. Ткаченко, І.В. Заказнікова
**ПОРІВНЯЛЬНА МОРФОЛОГІЯ ВСТАВНИХ ПРОТОК ПІДНИЖНЬОЩЕЛЕПНОЇ
СЛИННОЇ ЗАЛОЗИ ЛЮДИНИ ТА ЩУРІВ**

Кафедра анатомії людини
В.П. Білаш (к.б.н., доцент)
Полтавський державний університет
м.Полтава Україна

Актуальність. Вивчення морфології структурних компонентів великих слинних залоз є актуальною медико-біологічною проблемою, з урахуванням широкого розповсюдження їх захворювань. Для встановлення діагнозу при патологічних процесах піднижньощелепних слинних залоз (ПЩСЗ) людини потрібні більш чіткі знання щодо морфологічної будови вивідних проток, при їх нормальному функціонуванні. Дослідження потребує підбору найбільш відповідного до організму людини виду лабораторних тварин, які можуть слугувати для використання результатів досліджень на організм людини.

Мета роботи. Визначити та підібрати найбільш подібний до організму людини біологічний зразок лабораторних тварин для експериментальних досліджень і моделювання патологічних станів.

Матеріал та методи. Під час дослідження використовували ліві ПЩСЗ людини та щурів відповідно до біоетичних норм проведення експериментальних досліджень. У лабораторних щурів під тіопенталовим наркозом вилучали ліву ПЩСЗ із метою подальшого збереження життя тварини. Згодом у нейтральному розчині формаліну фіксовані фрагменти ПЩСЗ ущільнювали у парафін та епоксидну смолу. Виготовлені з парафінових блоків гістологічні зрізи забарвлювали гематоксиліном та еозином для оглядових зрізів, а з епоксидних блоків виготовляли ультра тонкі зрізи для подальшого електромікроскопічного дослідження. Після вивчення оглядових зрізів проводили мікроскопію за допомогою світлового мікроскопа Biorex з цифровою мікрофотонасадкою DCM 900.

Результати. Протокова система ПЩСЗ людини морфологічно побудована з комплексу проток: вставних, посмугованих, міжчасточкових, які зливаючись утворювали загальну вивідну протоку. Вставні протоки на світлооптичному рівні були першою ланкою і безпосередньо продовжували білкові і змішані кінцеві секреторні відділи. Середні лінійні розміри структурних компонентів вставних проток становили: середня висота епітеліоцитів складала $(6,51 \pm 0,26)$ мкм; середній розмір перипротокових міоепітеліоцитів дорівнював $(1,49 \pm 0,04)$ мкм; середня товщина базальної мембрани складала $(33,34 \pm 0,71)$ нм. По периферії вставних проток візуалізувалась базальна мембрана.

Вставні протоки в ПЩСЗ щурів починались безпосередньо від ацинарних відділів і були вистелені кубічним або плоским епітелієм. За нашими дослідженнями, середня кількість епітеліоцитів вставних проток щурів становила $4,05 \pm 0,16$, а їх середня висота складала $(2,48 \pm 0,02)$ мкм. Середня кількість міоепітеліоцитів вставних проток складала $(0,6 \pm 0,13)$, а їх середній розмір дорівнював $(2,48 \pm 0,02)$ мкм. Середня товщина базальної мембрани, яка оточувала вставні протоки, дорівнювала $(19,74 \pm 0,13)$ нм. На відміну від інших досліджених лабораторних тварин, у часточках ПЩСЗ щурів виявляються чисельні гранулярні протоки.

Висновки: Різниця будови вставних проток ПЩСЗ людини та лабораторних щурів полягає лише в кількісному співвідношенні структурних компонентів та їх лінійних розмірів. Протокова система ПЩСЗ щурів додатково представлена гранулярними протоками, які відсутні в ПЩСЗ людини.